

ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูศิลปศึกษา
เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้
สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นางสาวศรินทิรา ปัทมาคม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0672-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I20164981 70 ก.พ. 2546

OPINIONS OF LOCAL MUSEUM ADMINISTRATORS CURATORS
SCHOOL ADMINISTRATORS AND ART TEACHERS
TOWARDS UTILIZATION OF LOCAL MUSEUM AS A LEARNING RESOURCE
FOR ART EDUCATION INSTRUCTION AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL

Miss Sarintira Patamakhom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0672-3

ศรินทิรา ปัทมาคม . ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (OPINIONS OF LOCAL MUSEUM ADMINISTRATORS CURATORS SCHOOL ADMINISTRATORS AND ART TEACHERS TOWARDS UTILIZATION OF LOCAL MUSEUM AS A LEARNING RESOURCE FOR ART EDUCATION INSTRUCTION AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL) อ. ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ยะชาติ แสงอรุณ, 180 หน้า. ISBN 974-17-0672-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีรายชื่อขึ้นกับ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ 40 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหาร 33 คน และภัณฑารักษ์ 30 คน และ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่คัดเลือก 96 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 69 คน และครูศิลปศึกษา 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระดับมากถึง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน 3) ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ประชากรจากทั้งสองสถาบันยังต้องการการสนับสนุนในด้านการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

: 1183792227 MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: LOCAL MUSEUM MUSEUM EDUCATION LEARNING RESOUECE / ART EDUCATION /
LOWER SECONDARY LEVEL

SARINTIRA PATAMAKHOM OPINIONS OF LOCAL MUSEUM ADMINISTRATORS
CURATORS SCHOOL ADMINISTRATORS AND ART TEACHERS TOWARDS
UTILIZATION OF LOCAL MUSEUM AS A LEARNING RESOURCE FOR ART
EDUCATION INSTRUCTION AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL
THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.PIYACHARTI SANGAROON, 180 pp. ISBN 974-17-0672-3.

The purpose of this research was to survey the opinions of local museum administrators, curators, school administrators, and art teachers towards utilization of local museum as a learning resource for art education instruction at the lower secondary education level.

Population in this research were 33 local museum administrators and 30 curators in 40 local museums, which have been registered to The National Museum; and 69 school administrators and 84 secondary level art teachers in 96 public schools, where were in the same suburb of selected local museum. The instrument of this research, which was created by researcher, was in form of questionnaire and consisted of checklist and open-end questions. The data was analyzed by percentage, arithmetic means, and standard deviation. The research results shows that the population has express their opinion of agreement at mid-level on all aspects as follows: - 1) Principal and importance of local museum towards art education instruction at lower secondary level 2) Planning of local museum use for art education instruction at lower secondary level, 3) Instruction process by using local museum as educational recourses, and 4) Expectation of local museum use as educational recourses for art education instruction at lower secondary education level. Moreover, population from both institutions highly needed human resource development in museum education to get an effective museum visit for art education practice.

Department Art Education

Student's signature.....

Field of study Art Education

Advisor's signature.....

Academic year 2001

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางและแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ปิยะชาติเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.สุลักษณ์ ศรีบุรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจน อาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้และแนวคิดที่มีค่า แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาในสถาบันแห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ภัณฑารักษ์ และอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำ และทดลองทำแบบสอบถาม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณนายพิชัย สันตภิรมย์ ที่กรุณาสับสนุนเงินทุนแก่ผู้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ คุณภัทรชรีญา คุณบุญเรือง คุณอรวิ คุณสุทิสรา คุณวรรณวิมล คุณนภมาศ คุณณิศวรา คุณปารมี คุณกชกร คุณมาลี และคุณประวีตร รวมทั้งเพื่อน พี่ และน้อง ภาควิชาศิลปศึกษา ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาด

และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้วิจัยในทุกๆด้านตลอดมา

ศรินทิรา ปัทมาคม

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การเรียนการสอนศิลปศึกษา	12
ความเป็นมาของการเรียนการสอนศิลปะและศิลปศึกษา	12
การสอนศิลปศึกษาตามทฤษฎีแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐานหรือ DBAE	15
การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	17
การทำศนศึกษาในวิชาศิลปศึกษา	19
บทบาทและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษากับศิลปศึกษา	20
ความหมายของพิพิธภัณฑ์	20
ชนิดของพิพิธภัณฑ์	23
หน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑ์	23
การบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์	27
พิพิธภัณฑ์ และแหล่งการเรียนรู้ ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	31
บทบาทของพิพิธภัณฑ์ที่มีต่อศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน	35
ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และโรงเรียน	38
ความแตกต่างทางการเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์กับการเรียนการสอนแบบปกติ ..	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านพิพิธภัณฑท์ให้กับผู้เรียนศิลปศึกษา	42
พิพิธภัณฑท์กับการเสริมสร้างประสบการณ์สุนทรีย์	43
ความสนใจการชมพิพิธภัณฑท์ของเด็กวัยรุ่น	44
พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	45
ความหมายของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	45
วัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	46
พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในต่างประเทศ	47
รูปแบบการบริการการศึกษาโดยพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	48
แนวความคิดและบทบาทของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในประเทศไทย	49
ความสำคัญของภูมิปัญญาไทยกับพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑท์พื้นบ้าน	52
ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	53
นามานุกรมพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน ในประเทศไทย	54
ตามรายการที่ขึ้นทะเบียนไว้กับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
3. วิธีดำเนินการวิจัย	66
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	66
การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ตารางวิเคราะห์ข้อมูล	73
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	120
สรุปผลการวิจัย	122
อภิปรายผล	141
ข้อเสนอแนะ	150
รายการอ้างอิง	151

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	158
ภาคผนวก ก.	159
ภาคผนวก ข.	161
ภาคผนวก ค.	163
ภาคผนวก ง.	167
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	181

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืน จำแนกตามกลุ่มประชากร	69
2	ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ ใน พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	73
3	ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารและครูศิลปศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	76
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑท์ทางการศึกษา	80
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	82
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา	85
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นต่อการจัด การเรียนการสอนในโรงเรียน	87
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ใน การเรียนการสอนและการบริการการศึกษา	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่ง การเรียนรู้ สำหรับการให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์ 91
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่ง การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการ ทางศิลปะ 93
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่ง การเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์ 95
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่ง การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 97
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่ง การเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม 99
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทาง ภูมิปัญญา 102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะงานศิลปะที่บ้าน	104
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและ ภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและ โรงเรียน	106

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	29
2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน สถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	33
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการบริหาร และ การจัดการศึกษาของรัฐและระบบการศึกษา	33